

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

o.b.s. Brunwerd

Plaats : Uithuizen
BRIN nummer : 12ED|C1
Onderzoeksnummer : 285263
Datum onderzoek : 8 oktober 2015
Datum vaststelling : 16 november 2015

INHOUDSOPGAVE

1	SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE OORDELEN	5
2	TOELICHTING OP DE OORDELEN	6
3	REACTIE VAN HET BESTUUR	9
4	OPZET VAN HET ONDERZOEK	11
	BIJLAGE 1 STANDAARDEN EN PORTRETTEEN	12
	BIJLAGE 2 ACHTERGRONDINFORMATIE	16

1 SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE OORDELEN

o.b.s. Brunwerd heeft haar kwaliteit op orde en de inspectie handhaaft het basisarrangement.

- De resultaten voor de basisvaardigheden zijn voldoende, ondanks dat de school relatief veel zorgleerlingen opvangt.
- Het leerstofaanbod voldoet aan de kerndoelen en de school volgt de vorderingen van de leerlingen systematisch.
- De leraren leggen de leerstof duidelijk uit en houden daarbij rekening met verschillen tussen leerlingen.
- Leerlingen en ouders zijn over het algemeen tevreden over de school en voelen zich serieus genomen.
- Het team wil werken aan kwaliteitsverbetering; een beter kwaliteitssystem, een strakkere jaarplanning en continuïteit in personele bezetting zijn voorwaarden voor succes.

2 TOELICHTING OP DE OORDELEN

2.1 Kwaliteitsoordelen op de tien onderzochte standaarden

Hieronder staan de kwaliteitsoordelen op de standaarden per kwaliteitsgebied en een toelichting daarop. De score geeft aan in welke mate de betreffende standaard is gerealiseerd. Bijlage 1 geeft de portretten weer die bij deze standaarden horen.

Legenda:

1. zeer zwak
2. zwak
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen

Onderwijsresultaten		1	2	3	4	5
1.1	Cognitieve eindresultaten			•		

De eindresultaten voor de basisvaardigheden zijn voldoende, ondanks dat de school zorgleerlingen opvangt. In 2014 en 2015 liggen de scores op de eindtoets boven de ondergrenzen die de inspectie aanhoudt; in 2013 daar onder. Bij de beoordeling van de eindresultaten is niet gecorrigeerd voor een aantal leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Volgende stappen in het streven naar goede onderwijsresultaten zijn een degelijke analyse van de kenmerken van de leerlingenpopulatie en het analyseren van resultaten voor de sociale ontwikkeling van leerlingen.

Onderwijsproces		1	2	3	4
2.1	Aanbod			•	
2.2	Zicht op ontwikkeling			•	
2.3	Didactisch handelen			•	
2.4	Ondersteuning			•	

De school gebruikt een breed leerstofaanbod dat voldoet aan de kerndoelen. De leraren volgen de taal/lees- en reken/wiskunde-ontwikkeling van de leerlingen systematisch en bespreken en analyseren de resultaten regelmatig met elkaar. De school betreft leerlingen en ouders hierbij via portfoliogesprekken. In

groepsplannen en een aantal individuele plannen voor zorgleerlingen plannen ze de leerstof en aanpak in de groep. De kwaliteit van deze plannen is over het geheel genomen voldoende, hoewel voor sommige leerlingen een diepere analyse en evaluatie van de leerresultaten gewenst is.

De school wil de komende periode ook expliciet aandacht besteden aan het analyseren en bespreken van de informatie over de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen die ze beschikbaar heeft. Ook overweegt ze om de woordenschattoets weer bij alle leerlingen af te nemen.

De leraren zorgen voor een rustige, voorspelbare werksfeer in de groepen. Ze leggen de leerstof duidelijk uit en stemmen voldoende af op de verschillen tussen leerlingen. Leraren verschillen in de mate waarin ze er in slagen leerlingen uit te dagen om actief te leren. In enkele gevallen vraagt de leraar de leerlingen vooral om taken uit te voeren en te weinig om doelgericht te werken aan het leren beheersen van de leerstof. Aansprekende, activerende werkvormen kunnen daaraan bijdragen.

Schoolklimaat en veiligheid		1	2	3	4
3.1	Schoolklimaat			•	
3.2	Veiligheid			•	

De school meet regelmatig de veiligheidsbeleving van leerlingen, ouders en personeel. Uit de meest recente meting - bijna twee jaar geleden - en uit de gesprekken met leerlingen, ouders en leraren blijkt dat zij zich veilig voelen en vinden dat de school hen serieus neemt.

De school is onlangs gestart met het invoeren van een programma voor de ontwikkeling van burgerschap en sociale vaardigheden. In het kader daarvan zal ook (weer) een leerlingenraad ingesteld worden.

De school betreft leerlingen en ouders bij het bespreken van de resultaten van de leerlingen via portfoliogesprekken.

Kwaliteitszorg en ambitie		1	2	3	4
4.1	Evaluatie en verbetering		•		
4.2	Kwaliteitscultuur			•	
4.3	Verantwoording en dialoog			•	

De school werkt opbrengstgericht, onder meer door systematisch de resultaten van taal- en rekentoetsen te analyseren en te bespreken op leerling-, groeps- en

schoolniveau. Dit is echter een te smalle basis voor de kwaliteitszorg: een regelmatige zelfevaluatie voor kwaliteitszorg, toetsing, aanbod, tijd, onderwijsleerproces, schoolklimaat, zorg en begeleiding ontbreekt. Door het ontbreken van zo'n zelfevaluatie of sterkte/zwakte-analyse is de basis voor het nieuwe schoolplan en de daaruit volgende jaarplannen te mager. Standaard 4.1 is daarom als onvoldoende beoordeeld.

Overigens staat het team open voor veranderingen en wil ze graag werken aan onderwijsverbetering. Een voorwaarde voor succes zijn een degelijke kwaliteitszorgsystematiek en continuïteit in beleid en teamsamenstelling. In de afgelopen periode heeft de school te maken gehad met veel wisselingen op school- en bestuursniveau.

2.2 Oordelen over naleving

De inspectie concludeert dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

3 REACTIE VAN HET BESTUUR

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs op o.b.s. Brunwerd.

Daarnaast heeft de inspectie de school en het bestuur gevraagd haar eigen kwaliteit te beoordelen en dat samen met de oordelen van de inspectie te vertalen naar de ontwikkelingsrichting van de school.

Hieronder geeft het bestuur haar reactie:

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 8 oktober 2015 jl. een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd op OBS Brunwerd te Uithuizen. De inspectie heeft haar bevindingen in een afsluitende vergadering op die dag toegelicht. De kwaliteitsoordelen zijn tijdens deze toelichting uitvoerig aan de orde geweest. We zijn blij met de bevindingen van de Inspectie die uitwijzen dat OBS Brunwerd haar kwaliteit op orde heeft en dat het basisarrangement gecontinueerd wordt. Zowel de school als het bestuur kunnen zich vinden in de conclusies en aanbevelingen die door de inspectie in haar rapportage zijn verwoord.

Wij nemen het commentaar van de Inspectie ter harte en gaan hier op de volgende manier vorm en inhoud aan geven:

- Het is fijn om te ervaren dat de leraren voor een rustige, voorspelbare werksfeer zorgen in de groepen. De leerstof wordt duidelijk uitgelegd en voldoende afgestemd op de verschillen tussen de leerlingen. De prikkel tot actief/interactief leren heeft daarbij voor ons een hoge prioriteit. Het is belangrijk dat de leraren de leerlingen blijven uitdagen om actief te leren en met aansprekende en activerende werkvormen bijdragen aan een interactief leerproces. De komende jaren zullen wij investeren in een aanpak, die het interactief leerproces in onze manier van lesgeven verder zal versterken.
- De inspectie geeft met haar bevindingen aan dat onze leerkrachten enerzijds opbrengstgericht werken door systematisch de taal- en rekenresultaten te analyseren en te bespreken op leerling-, groeps- en schoolniveau. De inspecteur gaf in het nagesprek echter ook aan dat deze basis voor de kwaliteitszorg te smal is. Wij pakken dit verder op door aan de ontwikkeling van onze kwaliteitszorg een hoge prioriteit toe te kennen. De regelmatige zelfevaluatie voor o.a. kwaliteitszorg, toetsing, aanbod, tijd, onderwijsleerproces, schoolklimaat, zorg en begeleiding (zoals beschreven in het schoolplan 2015-2019) gaan wij aan de hand van een

sterkte/ zwakte analyse concreet uitwerken en realiseren. Wij zullen daarbij ook extra aandacht besteden aan de verbetering van de kwaliteit van de individuele plannen voor die zorgleerlingen die een diepere analyse en evaluatie van de leerresultaten nodig hebben.

- Wij willen de komende periode ook expliciet aandacht besteden aan het analyseren en bespreken van de informatie over de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen. Wij zullen met betrekking hiertoe op basis van de uitkomsten van de analyse, wat sterk van onze kwaliteitszorg is en wat voor verbetering vatbaar is, voor de komende jaren een plan van aanpak opstellen, dat jaarlijks in het schooljaarplan wordt benoemd. Daarbij zullen wij zowel in onze werkuitvoering als in ons teamoverleg extra aandacht gaan besteden aan tussentijds evaluaties en eindevaluaties van de resultaten die wij willen behalen.

De Inspectie geeft aan dat volgende stappen in het streven naar goede onderwijsresultaten in de richting liggen van:

- een degelijke analyse van de kenmerken van de leerlingenpopulatie en
- het analyseren van resultaten voor de sociale ontwikkeling van leerlingen.

Het antwoord hierop is bij ons in ontwikkeling: In het schooljaar 2015-2016 zijn we gestart met de invoering "De vreedzame School" voor de ontwikkeling van burgerschap en sociale vaardigheden. Het team van OBS Brunwerd volgt met het oog hierop, een tweejarig implementatietraject. Met de invoering van De vreedzame School streeft het team en haar partners er naar, dat kinderen op OBS Brunwerd opgroeien als kinderen die zich verantwoordelijk voelen voor de omgeving en waarin zij opgroeien in een positief, sociaal klimaat.

4 OPZET VAN HET ONDERZOEK

Volgens de wet moeten alle scholen eens in de vier jaar door de inspectie worden bezocht. Vanaf januari 2015 krijgen alle scholen die daarvoor in aanmerking komen, een onderzoek met het nieuwe conceptwaarderingskader. Zo ook o.b.s. Brunwerd.

Op 8 oktober 2015 hebben de volgende onderzoeksactiviteiten plaatsgevonden:

- een documentenanalyse;
- gesprekken met verschillende groepen belanghebbenden: directie, intern begeleider, leraren, ouders en leerlingen;
- observaties van de onderwijspraktijk in een aantal groepen. Deze observaties zijn samen met een observant van de school uitgevoerd.

Aan het eind van de onderzoeksdag heeft de inspectie een feedbackgesprek gevoerd met het bestuur, de schoolleiding, de intern begeleider en enkele leraren van de school. In dit gesprek zijn de bevindingen en oordelen van de inspectie besproken en heeft de school aangegeven wat zij gaat doen met deze bevindingen.

Voor meer informatie over het nieuwe toezicht en de opzet van de vernieuwde kwaliteitsonderzoeken, zie bijlage 2 en de website van de inspectie www.onderwijsinspectie.nl.

BIJLAGE 1 STANDAARDEN EN PORTRETTE

KWALITEITSGEBIED 1: ONDERWIJSRESULTATEN

STANDAARD 1.1: COGNITIEVE EINDRESULTATEN

De leerlingen behalen cognitieve eindresultaten die gezien kenmerken en beginniveau van de leerlingen ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde norm.

De leerlingen behalen eindresultaten die ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde (minimum)norm. De doelen voor cognitieve leerresultaten die de school stelt, passen bij de kenmerken van haar leerlingen en de maatschappelijke verwachtingen. De school laat zien dat de doelen gerealiseerd worden. Daarbij beperkt de school zich niet tot Nederlandse taal en rekenen.

KWALITEITSGEBIED 2: ONDERWIJSPROCES

STANDAARD 2.1: AANBOD

Het aanbod bereidt de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving.

De leraren bieden een breed, eigentijds en op de kerndoelen gebaseerd aanbod. Binnen de kaders van de wet maken zij keuzes in het aanbod, waardoor zij deze afstemmen op de onderwijsbehoeften die kenmerkend zijn voor de leerlingenpopulatie. De school heeft bovendien een aanbod voor de referentieniveaus taal en rekenen dat past bij het niveau van alle leerlingen. De leraren hanteren leermiddelen die afgestemd zijn op de ontwikkelingsfase van de leerlingen. Het aanbod sluit aan op het niveau van de leerlingen bij binnenkomst van de school en bereidt hen voor op het aanbod bij de start van het vervolgonderwijs. Daar tussenin verdelen de leraren de leerinhouden evenwichtig en in samenhang over de leerjaren heen. Het aanbod draagt bij aan de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

STANDAARD 2.2: ZICHT OP ONTWIKKELING

De leraren volgen en analyseren de ontwikkeling van alle leerlingen met als doel het onderwijs voor hen vorm te geven.

De leraren verzamelen voortdurend systematische informatie over de ontwikkeling van hun leerlingen. Zij gaan regelmatig na in welke mate de leerlingen profiteren van het geboden onderwijs en hoe de ontwikkeling van leerlingen verloopt ten opzichte van henzelf en van leeftijdgenoten. Wanneer leerlingen niet genoeg lijken te profiteren gaat de school na waar de

ontwikkeling stagneert en wat mogelijke verklaringen hiervoor zijn. De leraren gebruiken al deze informatie vervolgens om het onderwijs af te stemmen op de onderwijsbehoeften van zowel groepen leerlingen als individuele leerlingen. Ze gebruiken daarbij een cyclische aanpak.

STANDAARD 2.3: DIDACTISCH HANDELEN

Het didactisch handelen van de leraren stelt de leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling.

De leraren plannen en structureren hun handelen met behulp van de informatie die zij over de leerlingen hebben en stimuleren een brede ontwikkeling. Het team handelt op basis van een samenhangend en consistent pedagogisch-didactisch concept.

De leraren zorgen voor effectieve instructies: aansprekend, doelmatig en interactief. Ze geven blijk van hoge verwachtingen en reageren positief op de inbreng van leerlingen waardoor deze zich ondersteund en uitgedaagd voelen. Bij de instructies en opdrachten gebruiken de leraren passende vakdidactische principes en werkvormen. Ook zorgen zij ervoor dat het niveau van hun lessen past bij het beoogde eindniveau. Zij stemmen de instructies en opdrachten af op de behoeften van groepen en individuele leerlingen, zodat alle leerlingen actief, gemotiveerd en betrokken zijn en de voor hen beschikbare tijd effectief besteden. Tijdens de (leer)activiteiten gaan de leraren na of de leerlingen de leerstof en de opdrachten begrijpen. Daarbij geven de leraren de leerlingen directe en individuele feedback op hun werken en leren.

STANDAARD 2.4: ONDERSTEUNING

Leerlingen die dat nodig hebben ontvangen extra aanbod, en ondersteuning.

De school heeft voor leerlingen met bijzondere ondersteuningsbehoeften interventies gepland. Deze interventies zijn gericht op het (ontwikkelings)perspectief van de leerling. Voor de leerlingen die structureel een onderwijsaanbod krijgen op een ander niveau dan de leeftijdsgroep of extra bekostigd worden vanuit het samenwerkingsverband, stelt de school een (ontwikkelings)perspectief op. De school evalueert regelmatig of de extra ondersteuning het gewenste effect heeft en stelt de interventies zo nodig bij.

KWALITEITSGEBIED 3: SCHOOLKLIMAAT EN VEILIGHEID

STANDAARD 3.1: SCHOOLKLIMAAT

De school kent een ambitieus en stimulerend klimaat.

De schoolleiding en de leraren creëren een stimulerend en ambitieus pedagogisch klimaat. Er zijn duidelijke regels en een voorspelbaar en betrouwbaar positief klimaat waarin afspraken nagekomen worden. Schoolleiding en leraren kennen een focus op persoonlijke ontwikkeling en leren, waarin alle leerlingen gezien worden en zich betrokken voelen bij de schoolgemeenschap. Het schoolklimaat is ondersteunend voor de cognitieve en sociale ontwikkeling.

STANDAARD 3.2: VEILIGHEID

Schoolleiding en leraren waarborgen een veilige, respectvolle en betrokken omgeving voor leerlingen en leraren.

Schoolleiding en leraren waarborgen de veiligheid van de school en zijn omgeving voor alle leerlingen en het personeel. Leerlingen, leraren, schoolleiding en overig personeel gaan respectvol en betrokken met elkaar om. De leraren leren leerlingen sociale vaardigheden aan en tonen voorbeeldgedrag. Schoolleiding en leraren voorkomen pesten, agressie en geweld in elke vorm en treden zo nodig snel en adequaat op. De school heeft daarvoor een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen, registreren, afhandelen en evalueren van incidenten. Het beleid voorziet ook in een regelmatige meting van de veiligheidsbeleving van de leerlingen, en het personeel. De school heeft een vertrouwenspersoon. Alle betrokkenen kennen dit beleid.

KWALITEITSGEBIED 4: KWALITEITZORG EN AMBITIE

STANDAARD 4.1: EVALUATIE EN VERBETERING

De school heeft vanuit haar maatschappelijke opdracht ambities en doelen geformuleerd, evalueert regelmatig de realisatie en verbetert op basis daarvan systematisch haar onderwijs.

De school weet, rekening houdend met haar maatschappelijke opdracht en kenmerken van de leerlingenpopulatie, waarin zij zich wil onderscheiden, c.q. profileren, en heeft daaruit toetsbare doelen afgeleid voor de korte en middellange termijn. De kwaliteitszorg heeft in elk geval betrekking op de resultaten, het onderwijsproces waaronder het aanbod, het schoolklimaat en de veiligheid. De schoolleiding en de leraren beoordelen systematisch maatregelen en instrumenten om te waarborgen dat het personeel zijn bekwaamheid heeft en onderhoudt. De school betreft onafhankelijke deskundigen en belanghebbenden bij deze beoordeling en analyseert de relatie van de resultaten met de financiële voorzieningen en wettelijke vereisten. De evaluaties leiden tot toegankelijke

managementinformatie. Waar nodig voert de school planmatig verbeteringen door die voldoende ambitieus zijn en aansluiten bij de evaluaties.

STANDAARD 4.2: KWALITEITSCULTUUR

De school kent een professionele kwaliteitscultuur en functioneert transparant en integer.

Het beleid van de school om haar visie op de onderwijskwaliteit en ambities te realiseren is breed gedragen. Er is een grote bereidheid om gezamenlijk het onderwijs te verbeteren. Het bestuur en de schoolleiding vertonen onderwijskundig leiderschap en kwaliteitsbewustzijn. Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling.

De schoolleiding en de leraren werken gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van hun professionaliteit. Leraren en andere betrokkenen bij de school werken resultaatgericht, zijn aanspreekbaar op gemaakte afspraken en zijn zich bewust van de effecten van hun handelen op de onderwijskwaliteit en op de ontwikkeling van de leerlingen. De school werkt vanuit een transparante en integere cultuur waarin sprake is van zichtbaar zorgvuldig handelen.

STANDAARD 4.3: VERANTWOORDING EN DIALOOG

De school legt toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over ambities, doelen en resultaten en voert daarover actief een dialoog met haar omgeving.

De school betreft interne en externe belanghebbenden bij de ontwikkeling van haar beleid, bespreekt regelmatig haar ambities en welke resultaten ze behaalt. Ze vraagt van deze belanghebbenden een actieve bijdrage in het realiseren van haar ambities en doelen en spreekt hen daarop aan. Daarnaast staat de school open voor wensen en voorstellen van interne en externe belanghebbenden en verwerkt deze. De school verantwoordt zich over de resultaten op een voor de belanghebbenden toegankelijke en heldere wijze.

BIJLAGE 2 ACHTERGRONDINFORMATIE

Onderwijsinspectie vernieuwt het toezicht

De Inspectie van het Onderwijs vernieuwt de komende jaren het onderwijstoezicht: meer maatwerk, meer ruimte voor voldoende presterende scholen, en sterker gericht op verdere ontwikkeling van de kwaliteit van het onderwijs. Scholen, besturen en leraren hebben - en nemen - zelf de verantwoordelijkheid om op hun eigen wijze het onderwijs te bieden dat het beste uit leerlingen en studenten haalt. Met het vernieuwde toezicht wil de inspectie nog sterker die eigen verantwoordelijkheid stimuleren. In het schooljaar 2014-2015 doet de inspectie met pilots ervaring op met het vernieuwde toezicht. De onderwijsinspectie nodigt u met nadruk uit uw mening, ervaringen en inzichten rond de vernieuwing met ons te blijven delen.

- **Basiskwaliteit is in orde, geheel moet beter** - De afgelopen decennia hebben we veel energie gestoken in het opsporen van minder presterende scholen en opleidingen en het samen met hen ervoor zorgen dat ze weer verbeterden. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen: het aantal scholen dat zwak of zeer zwak is, is flink afgenomen. De basiskwaliteit is dus steeds vaker in orde. Maar tegelijk zien we dat het Nederlandse onderwijs over het geheel beter kan en moet. Met vernieuwd toezicht wil de onderwijsinspectie daar aan bijdragen.
- **Proces: samen de vernieuwing ontwikkelen** - Op weg naar vernieuwd toezicht gaan we niet alleen op pad. Het is een open proces van gezamenlijk ontwerpen met scholen en besturen, bestuurlijke partners, OCW, de politiek. Zo hebben we het afgelopen jaar in iedere sector raadplegingen georganiseerd over de hoofdlijnen van onze nieuwe koers en daar veel feedback op gekregen.
- **Instellingen eigen verantwoordelijkheid, de inspectie stimuleert** - Besturen, schoolleiders en niet in de laatste plaats de leraren dragen - en nemen - verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs. En voor de eigen manier waarop zij het onderwijs invullen om het beste uit leerlingen en studenten te halen. De inspectie stimuleert de instellingen in het nemen van die eigen verantwoordelijkheid en we sluiten daar in ons toezicht bij aan.
- **Verdere kwaliteitsverbetering** - De kern van het nieuwe toezicht is dat we ook scholen en besturen boven de ondergrens gaan stimuleren tot verdere kwaliteitsverbetering voor hun leerlingen en studenten. We ondersteunen daarvoor de scholen en hun besturen in hun ambities en verbetervermogen. Scholen kunnen daarom straks het oordeel 'voldoende'

of 'goed' krijgen. De inspectie houdt overigens onverminderd aandacht voor risico's.

- **Totaalbeeld** - We geven een oordeel op basis van het totaalbeeld, een oordeel dat rekening houdt met het specifieke karakter van elke school en dat ondersteund wordt met toetsbare gegevens.
- **Aansluiten bij kwaliteitszorg besturen en scholen** - Besturen en schoolleiders nemen steeds meer verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van hun scholen en opleidingen. Met alle besturen gaat de Inspectie van het Onderwijs regelmatig de kwaliteit van de scholen en de kwaliteitszorg van het bestuur bespreken, mede aan de hand van de informatie van de school of het bestuur zelf. We zoeken de dialoog met deze besturen, schoolleiders en leraren over wat hen beweegt, hoe ze er voor staan en waar ontwikkelingskansen liggen.
- **Leraar centraal** - Cruciaal in het toezicht is de aandacht voor de centrale positie van de leraar en de professionalisering. Met het toezicht willen we schoolleiders en besturen stimuleren om de leraar optimaal in staat te stellen zich te ontwikkelen. Leraren zijn met elkaar immers doorslaggevend voor de kwaliteit van het onderwijs en voor de verdere verbetering daarvan. Leraren moeten zich (weer) eigenaar voelen van het onderwijs dat in hun school geboden wordt en de inspectie wil dit graag stimuleren.
- **Medio 2015 eerste evaluaties** - We benutten 2015 om in pilots zaken uit te testen, om zicht te krijgen op eerste effecten van onze vernieuwingen, om zaken bij te stellen, en uiteindelijk ook om te zien waar we het mis hadden. Rond de zomer van 2015 evalueren we de eerste uitkomsten van de pilots en gesprekken en bepalen dan het verdere traject.